

המעיל האופנתי שלי

מאת: יאנוש קורצ'אק, כתבים, כרך ז, עמ' 328-324

תרגום: אורי אורלב

אשתי אָחֶזָה בְּכַף יְדֵי הַיְמָנִית, הוֹבִילָה אוֹתִי אֶל הַחֲלוֹן וְאָמְרָה, כִּשְׁהִיא מַצְבִּיעָה בְּאֶצְבָּעָה עַל הַשָּׁמֶשׁ: הִנֵּה שָׁמֶשׁ.

וְשָׂאָה: אַתָּה רוֹאָה אֶת הַשָּׁמֶשׁ? הַשְּׁבֵתִי: כֵּן, אֲנִי רוֹאָה אֶת הַשָּׁמֶשׁ.

אֲחַר כֵּן הוֹרְתָה לִי לְהִשָּׂאֵר לִיד הַחֲלוֹן וְהַתְּרַחֵקָה. וְחִזְרָה. וּפְרָשָׁה עַל הַחֲלוֹן אֶת הַמַּעִיל שְׁלִי, הִישָׁן וְהִבְלוּי. וְשָׂאָה: הֲאִם אַתָּה רוֹאָה אֶת הַמַּעִיל?

כַּמּוֹבָן, אֲנִי רוֹאָה – הַשְּׁבֵתִי.

וְהִיא: אַתָּה חֵיב לְקַנּוֹת לְעֶצְמָךְ מַעִיל חֲדָשׁ.

הוֹרִיתִי לָהּ לְעַמֵּד לִיד הַחֲלוֹן וְהַתְּרַחֵקִתִי בְּעֶצְמִי. וְחִזְרָתִי. הַעֲמִדְתִּי בְּשׁוֹרָה אֶת חֻמַּשְׁתִּי לְדִינּוּ. וְשָׂאָלְתִי: הֲאִם אַתָּה רוֹאָה אֶת הַיְלָדִים?

אֲנִי רוֹאָה – הַשִּׁיבָה.

וְאִזּוֹ אֲמַרְתִּי: אֵין לִי כֶּסֶף וְלֹא אֶקְנֶה מַעִיל.

וְרַעֲיָתִי הַתְּעַלְפָה.

וְקִנִּיתִי מַעִיל.

הוּא, רַעֲיִי, לְעוֹלָם אֵל תִּנְהַגוּ בְּנִגּוּד לְהַשְׁקִפּוֹתֵיכֶם, מִכִּיּוֹן שֶׁהַסְטֵיגָה הַקְּלָה בְּיוֹתֵר עֲלוּלָה לְהִבְיֵא לְתוֹצְאוֹת בְּלִתי צְפוּיוֹת.

לְמַחְרַת הַתְּעַלְפָה רַעֲיָתִי מִפְּנֵי שֶׁסִּירְבֵתִי לְקַנּוֹת מִגְבָּעַת. הַלְכָתִי וְקִנִּיתִי לִי מִגְבָּעַת.

וְכֹאשֶׁר כְּבָר הִייתִי לְבוּשׁ, בְּנִגּוּד לְהַשְׁקִפּוֹתִי, מִקְדָּקְדִי וְעַד כְּפוֹת רְגְלִי בְּבָגְדִים אֲפָנְתִי, הִיא הַחֲלָה לְהַתְּעַלְף מִשׁוּם שֶׁלֹא דָאֲגָתִי לְצוֹרְתָה הַגִּשְׁמִית.

קִנִּיתִי בָּגְדִים אֲפָנְתִי לְאִשְׁתִּי.

אֲחַר כֵּן הִלְבַּשְׁתִּי אֶת יְלָדֵינוּ הַמְשֻׁתְּפִים בְּהַדּוּר וְהִלְכָתִי אִתָּה וְאִתָּם לְטִיֵל. וְשֵׁם, בְּדֶרֶךְ, פְּגָשְׁנוּ בַעַל שְׁבָלָה עִם רַעֲיָתוֹ. וְהַבַּעַל הִזָּה אָמַר: אַתָּם, הַלְבוּשִׁים לְפִי צוֹ הָאוֹפָנָה, אַתָּם רְאוּיִים לִידִידוּתֵינוּ.

וְהִיא, שְׁבַלְתָה נַחַד אִתּוֹ, אָמְרָה: הוּא, בַּעֲלִי, נַחֲשֶׁת אֶת מַחֲשָׁבוֹתִי: אֲנִי מִשְׁתַּוְּקֶקֶת מְאוֹד לְהַתְּיַדָד עִם אֲנָשִׁים הַלְבוּשִׁים עַל פִּי צוֹ הָאוֹפָנָה.

וְאֲנִי אֲמַרְתִּי: הִבָּה נִלְחָץ אֶת יְדֵי יְדִידֵינוּ הַחֲדָשִׁים.

אִשְׁתִּי אָמְרָה: אֲנִי מְאֻשֶּׁרֶת אֲשֶׁר רַב לְהַכִּירְכֶם.

וְצַעֲדֵנוּ נַחַד. וְהֵם אָמְרוּ: הוּא, יְדִידֵינוּ הַחֲדָשִׁים, הַלְבוּשִׁים לְפִי צוֹ הָאוֹפָנָה, אֵיךְ אַתָּם מְבַלִּים אֶת הָעֶרְבִים? בּוֹדָאֵי בְּתַאטְרוֹנִים וּבְקוֹנְצֶרְטִים וּבְנִדְאֵי אַתָּם מְאָרְחִים אוֹרְחִים רַבִּים?

מִוֶּבֶן מְאֻלּוֹ – הַשִּׁיבָה אִשְׁתִּי. אֲנִי הַסְמַקְתִּי מְבוּשָׁה, שֶׁהִרִי רַעֲיָתִי שֶׁקָרָה.

הוּא, יְדִידֵינוּ הַחֲדָשִׁים הַלְבוּשִׁים לְפִי צוֹ הָאוֹפָנָה, יֵשׁ לְכֶם בּוֹדָאֵי טְרַקְלִין מְפָאָר? – הֵם הַמְשִׁיכוּ.

בְּסִגְנוֹן קָרַל הָאֶרְבָּעָה-עָשָׂר – שֶׁקָרָה רַעֲיָתִי בַּפֶּעַם הַשְּׁנִיָה. הֵם הַבְּטִיחוּ לְבַקֵּר אוֹתֵנוּ בְּעוֹד אֶרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם.

ואחרי הקמים המוזרים האלה קבלה הדירה שלנו מראה מוזר. חמשת מטות הילדים והמיטה הזוגית שלנו – עמדו בחדר אחד חסר חלון, שבו עמדו קדם לכן ארון הבגדים וסל הפביסה המלכלכת. את ארוחות הצהרים אכלנו במטבח, אבל היה לנו טרקלין. והם באו. והם אמרו: הוי, ידידנו החדשים, הטרקלין שלכם רחוק מלהשביע רצון. תבקרו אצלנו בעוד ארבעה-עשר יום. והם הלכו.

ואני ורעיתי – בכינו שעות רבות אותו ערב ובמים הבאים, מאחר שהטרקלין שלנו לא מצא חן בעיני ידידנו הלבושים בצו האופנה: הם צפו למשהו הרבה יותר טוב.

והנה כעבר ארבעה עשר יום הלכנו לבקר אותם והטרקלין של הידידים החדשים שלנו לכד אותנו בחבלי קסם ובכינו זמן רב באותו ערב ובמים הבאים, מפיון שלא היינו מסגלים להשתוות אליהם.

ובכן, קנינו שתי נברשות ותשע מניפות סינייות, ושטיח פרסי אחד, ושני שלחנות יפניים קטנים, וגובלן אחד לתלות על הקיר, וארבע תמונות נוף, ונדאי במסגרת מזוהבת, וארגטל בסגנון הסצסיה ועוד חפצי חן רבים, יקרים למראה ונאים לעין.

ושוב הם הואילו ללחץ את ידינו בגן מאה העצים ואליהם הפרחים.

- אה, הלבושים בצו האופנה – הם אמרו – נבלה יחד את הערב. הורו למטפלת לקחת את הילדים הביתה.

- היא נסעה לשלושה ימים אל אמה החולה – שקרה רעיתי – אף נוכל ללכת: הם ישארו עם האומנת הזקנה. לכו הביתה, מלאכים.

ואחרי הצגת התאטרון שוב הם אמרו: אה, ידידנו היקרים, בואו לארוחת ערב.

ובאותו ערב שתינו חדיו שמפננה. והם הבטיחו לבקר אותנו בעוד ארבעים יום.

וכשחזרנו הביתה אמרתי: רעיתי היקרה, הנה אנו נצבים על פי התהום. כבר מציתי את כל המקורות. כבר נעלמו כל חסכוניותינו. החובות שלי הולכים ותופחים. הילדים שלנו סובלים חרפת רעב. כל החלצות והלבנים שלי הפכו לסמרטוטים. בלילה אין לי אור לנשם בחדר המחניק. רעיתי, האם אין רחמים בלבד עלינו? הא, רעיתי, האם זה ימשך עוד זמן רב?

לחיייה בסו בחורון כשל סיד והיא נפלה מתעלפת.

השתתקתי. והם באו. והם אמרו: הוי אנשים, המשתוקקים להיות ידידנו, עליכם לגור בדירה מפארת יותר, אתם חביבים להתלבש לפי צו האפנה האחרונה ולסדר את הטרקלין בצורה אחרת, ולא – נאלץ לחזר בנו מהצעת ידידותנו.

עטיתי סמק על פני ואמרתי: הוי אתם, שהייתם ידידנו, הוי אתם, שאת ידידותכם בקשתי, לכו לכם לכל הרוחות.

והם הלכו.

אני תלשתי מהקירות את המניפות הסיניות והשלכתי אותן לתנור. וגם את הגובלן השלכתי לתנור. ואת המראה במסגרת מזוהבת הטחתי ברצפה. ואת האגרטל בסגנון הסצסיה הטחתי ברצפה. וחפצי חן רבים שגראו יקרים השלכתי לתנור או הטחתי ברצפה.

ואת מטות הילדים ואת המטה הזוגית שלנו הוצאתי מהחדר החשוף. והשבתתי את רוחה של אשתי.

ועשיתי חשבון שהמעיל האפנתי עלה לי שלשת אלפי רובלים – והביא כמעט לאבדן כל משפחתי.

